

Verslag Toekomst Integere Inclusieve Stad

MAANDAG 17 MAART 2014, 13:30- 16:30 uur in de Nieuwe Bibliotheek Almere centrum

De Inclusieve Stad

Almere werkt aan een samenleving waarin iedereen zo veel mogelijk meedoet en daarin hebben we een ambitie: we werken aan een inclusieve stad. Een stad zonder letterlijke drempels en ook zonder figuurlijke drempels. In een inclusieve stad is er een goede fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en voorzieningen, en wonen en werken mensen zo veel mogelijk samen in de wijk, in het reguliere onderwijs en in een reguliere arbeidssituatie. Er is oog en respect voor diversiteit. – uit Kadernota Sociaal Domein Almere, “Doen wat nodig is.”

Doel en aanleiding

Disability Studies in Nederland organiseerde samen met de gemeente Almere een bijeenkomst over de inclusieve stad. Uitgenodigd zijn behalve wetenschappers ook een brede vertegenwoordiging deskundigen, waaronder onderwijsdeskundigen, politici, beleidsuitvoerders en praktijkwerkers (van de gemeente, UWV en maatschappelijke zorg-organisaties) en uiteraard bewoners met en zonder beperking. Centraal stonden de bevindingen van het eerste projectjaar Inclusieve Stad en de transities in het sociaal domein.

Eind 2012 startte Disability Studies in Nederland samen met de gemeente en Hogeschool Windesheim Flevoland het project Inclusieve Stad in De Stripheldenbuurt in Almere-Buiten. Er wordt gewerkt volgens het principe ‘Niets over ons zonder ons’ opdat in de integere samenleving ook de stemmen van mensen met een beperking gehoord worden. Almere heeft de intentie te ‘doen wat nodig is’ bij de transitie van het sociaal domein. Op basis van de project-resultaten discussiëerden we op maandagmiddag 17 maart over de toekomst van de Inclusieve Stad, de beleidsvoorwaarden en de uitvoeringspraktijk.

Welkom door Aart Bogerd, voorzitter WMO-raad

Centraal in deze bijeenkomst staat Inclusiviteit in het algemeen, en binnen het Almeerse project in het bijzonder. Ook wordt besproken wat er op de Toekomst agenda moet komen.

Nederland heeft een lange traditie in goede sociale voorzieningen en zorg, tegelijkertijd heeft Nederland het VN-Verdrag voor gelijke behandeling van mensen met een beperking nog niet geratificeerd. De regering bepleit de promotie van de multiculturele samenleving die ‘inclusief’ is en waar iedereen meedoet, de Participatiesamenleving. Almere staat voor de uitdaging om (nog verder) inclusief te worden. Het gaat hier nadrukkelijk niet alleen om mensen met een beperking, in Almere ligt dit percentage op zo’n 10% tot 12% - in de rest van NL ligt dit percentage op 10% tot 15%- maar het betrekken van alle inwoners. Een lastig element hierin zijn de oude (bestuurs-) structuren die niet passen bij de nieuwe inclusieve initiatieven die vanuit de bevolking zelf ontwikkeld worden.

Het project de Inclusieve Stad, de stand van zaken (Edwin L. De Vos)

Een Inclusieve Stad is een stad waar mensen met en zonder beperking gelijke kansen hebben op terreinen van wonen, scholing, werken, een adequaat inkomen, transport, vrije tijd en sport et cetera. De gemeente heeft de Stripheldenbuurt aangewezen als proefwijk voor de Inclusieve Stad vanwege de vele bijzondere initiatieven in deze wijk. Al bij de bouw werd voor het eerst geëxperimenteerd met het collectief opdrachtgeverschap. Met als gevolg dat er veel bijzondere woonvormen in deze buurt te vinden zijn. Een bijzondere gemeenschapsvoorziening is gebouw Het Vlechtwerk. Hierin zit het buurthuis van de Schoor, wordt de keuken gerund door Kwintes en is er een bijzondere Brede school waar kinderen met en zonder beperking les krijgen. Daarnaast is er in het gebouw een wekelijks café voor jongeren met autisme, een ontmoetingskamer voor vrouwen van allochtone afkomst en zijn er diverse ruimten voor sporten en dansactiviteiten. Ook vinden hier de vergaderingen plaats van het Stripheldenbuurtcomité.

Kortom, het is een bijzondere buurt volgens de gemeente en daarom is ons gevraagd te bekijken hoe we gezamenlijk deze wijk verder inclusief kunnen maken. Dit doen we onder andere door het mede organiseren van ontmoetingen voor buurtbewoners en mensen die er werken.

Naast het principe 'Niets over ons zonder ons' sluit het project aan op de intentie van Almere om te 'doen wat nodig is', waar het gaat om de transitie van het sociaal domein. Eén jaar lang is samen met bewoners van De Stripheldenbuurt gezocht naar manieren om de buurt Inclusief te maken. Deze initiatieven kwamen voort uit een viertal bijeenkomsten. De eerste op 15 maart 2013 waarbij mensen hun ideeën op de Initiatievenmuur achterlieten. Zo ontstond er een wensenlijst van activiteiten, zoals meer samenwerken, kunst exposeren, wijkwandelingen, het vormgeven van websites en het oprichten van een buurtcomité. Daarnaast wil het project ook contact onderhouden met verschillende Almeerse organisaties. Vandaag is bijvoorbeeld de FPC-Oostvaarderskliniek vertegenwoordigd en ook de moskee wil graag eens in gesprek gaan. De week voor de gemeenteraadsverkiezingen is een debat georganiseerd waar tien politieke partijen in gesprek gingen met jongeren van het G-krachtpanel over hun speerpunten en naleving van het VN-Verdrag dat het stemrecht van mensen met een beperking waarborgt. Het panel bestaat uit een vertegenwoordiging van mensen met een beperking, ondersteund door begeleiders (Sammies).

Bijzonder waren de drie wijkwandelingen die door de buurt georganiseerd werden voor mensen met en zonder beperking. Op de presentatiesheets is te zien dat kinderen, gemeente ambtenaren, politicie en ook de wijkagent meeliepen. Gekeken werd naar Wat is er goed in de wijk, Wat kan er beter en Waar kunnen we gezamenlijk iets doen. Om dit handen en voeten te geven is begin dit jaar een buurtcomité opgericht. Dit wordt het aanspreekpunt voor de buurt. Het comité is bezig om speerpunten voor de buurtagenda te formuleren. Meer info op www.de-stripheldenbuurt.nl

Het doel is om het concept van de inclusieve stad in 2014 uit te rollen. Zoals gezegd gaat de wens om volledig inclusief te zijn ook over mensen zonder beperking. Opgemerkt wordt dat het van de grond krijgen en verbinden van nieuwe initiatieven soms een lange adem nodig heeft, elke wijk is daarbij uniek en er bestaat geen 'blauwdruk voor inclusiviteit' die overal toegepast kan worden. Actief meedoen van buurtbewoners, bestuurders en wijkwerkers is het belangrijkste.

Transities in het sociaal domein ‘doen wat nodig is’ Peter Deenen gemeente Almere

In 2015 vinden veranderingen plaats op het gebied van wonen, onderwijs, dagbesteding, zorg, inkomen en werk voor bewoners met en zonder beperking. De inclusieve stad wordt meegenomen binnen het transitiebeleid van de gemeente; daarmee rekening houdende dat het initiatief niet mag ondersneeuwen – niet mag ‘verdrinken’ binnen de vele acties en transities die Almere zal doormaken.

Transities binnen het sociaal domein gaat alle inwoners van Almere aan en raakt daarmee dus aan Inclusiviteit. Het aantal wijzigingen en ook de nieuwe regelgeving waarmee Almere te maken krijgt bestrijkt onder andere de jeugdzorg, de participatiewet, de wet passend onderwijs en de nieuwe WMO. De gemeenten Almere zet rondom gezinnen en de aanpak op wijkniveau de brandpuntfunctionaris centraal. Deze persoon is bevoegd om professionals met gezinnen in contact te brengen. Hierbij wordt een model getoond met meerdere schillen rondom een gezin.

Wijkteams: hierin zitten voornamelijk maatschappelijk werkers. De benadering gaat op casus-niveau. Aan de hand van de casus worden professionals ingeschakeld. Hierdoor wordt er meer maatwerk geleverd. Vooraf zijn en worden wijkscans gemaakt over de samenstelling van de wijk waarmee de samenstelling van wijkteams op maat kan worden ingericht. Nagedacht wordt over het probleem van de registratie van het werk van de wijkteams.

Over een aantal aspecten van de wijkteams heeft de gemeente zelf nog vragen zoals over de ruimte voor de professional om te handelen, aandacht voor preventiewerkzaamheden, het netwerk rondom een gezin of familie, de rol van vrijwilligers en over wie de regie heeft op het begeleidingsproces (1 gezin-1 plan-1 aanpak). Daarnaast wordt op dit moment geëxperimenteerd en getest met verschillende elektronische dossiers.

Vier Interactieve Thematafels

In groepen ging men met elkaar in gesprek over vier thema’s rond de Toekomst van de Inclusieve Stad. Bedoeld om input te geven aan de implementatie van Inclusie in de hele Stad.

1. Voldoende zorg en Maatschappelijke hulp
2. ARBEID en adequaat inkomen
3. Zelfstandig wonen en Vervoer
4. Veiligheid en toegankelijkheid

Voldoende zorg en Maatschappelijke hulp

Uitgangspunt is gelijke kansen voor iedereen. Wat zijn gelijke kansen? Binnen deze discussie wordt dit gedefinieerd als: “het hebben van gelijke kansen voor elk individu op voldoende zorg”. Dit dient wel nagestreefd te worden. Men ziet een ruim verschil tussen de inwoners met een gelijke kans op voldoende zorg en de inwoners voor wie het bijna niet haalbaar is om voldoende kans op zorg te krijgen. Hoe kan men objectief blijven binnen deze context en binnen de ‘inclusieve stad’? Is de samenleving maakbaar? En zo ja, hoe maakbaar is deze?

Verschillende leden van de themagroep zeggen dat regels grenzen creëren, die voornamelijk voortkomen uit de vermindering van de budgetten. Hierdoor wordt de mogelijkheid om iedereen gelijke kansen te bieden beperkt. Het inzetten van 'goedkope' vrijwilligers om zorg op zich te nemen brengt het probleem van privacy met zich mee. Daarbij kan spanning ontstaan tussen de meldingsplicht en de geheimhoudplicht. Voorkomen dient te worden dat over personen te spreken zonder dat deze aanwezig zijn (Niets over ons zonder ons!). Een oplossing is een contactpersoon aan te wijzen die alles communiceert naar de persoon in kwestie. Het streven naar gelijke kansen legt op deze manier wel veel bloot van de persoon. Sommige casussen/cliënten hebben professionele hulp nodig. Het is dan aan de wijkteams om dit te bepalen. Deze kunnen opschaling en afschaling bepalen en op maat bepalen welke hulp iemand nodig heeft.

Andere zaken die aandacht vragen zijn de mensen die geen zorg willen, de zorgmijders en het belang van maatschappelijke stages in het onderwijs. Vroeg beginnen dus, en zorg voor aanwezigheid van ervaringsdeskundigen binnen het onderwijs. Voor studenten en bestuurders is blootstelling van belang; ervaring opdoen samen met onderwijs om vooroordelen te overkomen.

Themagroep: Arbeid en adequaat inkomen

Allereerst werd de vraag gesteld wat een voldoende, adequaat inkomen is. Dit is moeilijk te definiëren, maar het wettelijk minimumloon geldt als ondergrens. Vervolgens kwam aan bod dat de Wajong-uitkering geen adequaat inkomen is om van te leven. Hierbij werden mogelijke participatiemaatregelen genoemd zoals een vrijwilligersvergoeding die naast de uitkering verdiend kan worden, en vrijstellingen van belastingen. Ook werd gewezen op ondersteuning van en samenwerking tussen de verschillende organisaties die actief mensen met een beperking aan werk helpen. Ondersteuning kan vanuit de gemeente Almere en fondsen zoals NSGK. Samenwerking dient vanuit de organisaties zelf te komen.

Transitional employment werd als voorbeeld genoemd: elk half jaar wordt een betaalde baan door iemand ingevuld, dit biedt mensen mogelijkheden om ervaring op te doen en zelfvertrouwen te krijgen. Kwintes is bezig werkplekken voor cliënten te vinden en geeft aan dat er onder de mensen met een beperking een angst heerst. Ze zijn namelijk bang om hun recht op uitkering in de toekomst te verliezen als zij werkaanvaarden.

De vertegenwoordiger van Heliomare vertelde dat zij inzetten op aanleren van vaardigheden voor de doorstroming naar betaald werk. Hierbij leggen zij al vroegtijdig contact tussen hun studenten en werkgevers met het doel studenten op te leiden zoals de werkgevers dat willen. Gezien de belemmeringen bij reizen naar het werk dient er bij de gemeente aandacht te zijn voor werkmogelijkheden in de eigen wijk.

De vertegenwoordigers van de Oostvaarderskliniek zoeken intensief naar passende werkplekken voor patiënten uit de kliniek en willen hen graag diensten laten doen voor en in de (Striphelden-) buurt. Zij worden daarbij tegengewerkt door de gemeentelijke regelgeving en de uitleg daarvan. Zij hebben een intern een goede arbeidservaringswerkplaats en streven naar samenwerking met andere organisaties die werkplaatsen beheren, zoals onder meer Kwintes.

De vertegenwoordiger van de Creatieve Motor vertelde over deze koepel van kleine zelfstandige zorg ondernemers (ZZO-ers) die kleinere groepen cliënten arbeidsvaardigheden leren om een baan te vinden. Daarbij werd het belang genoemd van ervaring opdoen in een regulier bedrijf, maar dat dit wel een positieve ervaring dient te zijn. Daarbij werd nogmaals gesproken over de angst van het verlies van de (Wajong)-uitkering.

De vraag werd gesteld hoe we voldoende werkmogelijkheden kunnen creëren. Iedereen was het erover eens dat er genoeg werk is, maar veel banen worden weg bezuinigd. Door slim inzetten van uitkeringen kunnen banen voor laag geschoold gemaakt worden met een adequaat inkomen. Momenteel is veel van dit werk namelijk onbetaald.

Gecontateerd is dat veel organisaties in Almere vee; kleine projectjes hebben om mensen met een beperking aan een baan te helpen, maar dat het allemaal niet genoeg van de grond komt. De oplossing hiervoor is meer samenwerking, maar organisaties hebben geen belang om samen te werken. Hiervoor is financiële dwang nodig, bijvoorbeeld vanuit de gemeente.

Zelfstandig wonen en Vervoer

Beide thema's zijn voor de discussiegroep als 'onlosmakelijk verbonden'. Het is bijzonder om vast te stellen dat men nog steeds haltes aanlegt of aankopen van bussen en treinen organiseert die niet aangepast zijn. Er zijn genoeg technische voorbeelden hoe het kan én het is bekend dat het aanpassen achteraf technisch moeilijker is én duurder uitvalt. Gezien de tendens naar inclusie wordt meer aandacht verwacht voor het 'openbaar vervoer', we hebben het steeds minder over taxibusjes, maar over het vervoer dat ons allen aangaat. Gemeenten en steden kunnen ingezet worden als 'tussenéchelon of breekijzer' in besprekingen vooral daar waar ze rechtstreeks invloed (concessie-onderhandelingen) kunnen uitoefenen. Zo kan de gemeente met bijvoorbeeld Connexxion onderhandellen over rolstoel-toegankelijke bussen.

Om gemeenten ook goed te informeren worden wijkwandelingen als mooi middel erkend. Het is nuttig om ambtenaren en raadsleden mee te nemen, zodat dossiers en besprekingen geïllustreerd worden door 'het echte leven' enerzijds en zodat ervaringsdeskundigheid van burgers maximaal wordt ingezet. De fondsen en stichtingen zien een bijzondere beweging ontstaan: door het kleine budget dat hun cliënten voor vervoer krijgen toegewezen, kan de neiging ontstaan om via fondsen en giften terug een eigen busvervoer (met vrijwilligers) te organiseren. Er wordt ook gepleit om bij en naast de mobiliteit oog te houden voor 'lokale initiatieven': het is goed om in eigen wijk en buurt mensen te ontmoeten. Het is daarom van belang om in de wijken activiteiten te blijven hebben.

Tot slot wordt gewezen op twee nuttige onderzoeksgegevens: zo heeft Bob Schalock in het Maryland onderzoek bewezen dat 'mobiliteit' een zeer belangrijke factor is met grote impact op Quality of Life van mensen. Daarnaast wordt verwezen naar een onderzoek in de regio Flevoland naar hoe de vernieuwingen in de zorg kunnen sporen met vervoersregelingen. Het rapport of de referentie wordt soedig verwacht.

Veiligheid en toegankelijkheid

In het groepsgesprek is men het er over eens dat openbare voorzieningen goed toegankelijk dienen te zijn. Een vertegenwoordiger zegt dat belangenorganisatie SOGA graag bij het begin van gemeentelijke projecten betrokken wordt en meedenkt over de toegankelijkheid. Voorbeelden waar SOGA van vindt dat de samenwerking met de gemeente beter kan, zijn de bouw van de Icedome en het project de Floriade. Als idee wordt geopperd om buiten de gemeente naar andere initiatieven op het gebied van inclusie te kijken. De vraag is hoe je in aanraking komt met vergelijkbare projecten zoals de inclusieve stad.

Over veiligheid werd divers gedacht en gesproken. Je hebt veiligheid van je eigen woning en je veilig voelen en prettig voelen in de buurt. In verschillende wijken van Almere zijn initiatieven ontwikkeld op het gebied van inbraakpreventie zoals de whatsapp Stripheldenbuurtgroep Boeven de Buurt uit! waar bewoners elkaar volgens een protocol inlichten over verdachte zaken in de buurt. En ook het project Waaks is actief in enkele wijken. Buurtbewoners patrouilleren 's avonds in hun eigen wijk om inbraken te reduceren.

Stichting Abri vertelt dat afgelopen zomer de wijkagent in de Stripheldenbuurt er aan bijdroeg dat kinderen en bewoners van de Paladijn zich veiliger voelen bij de sportlocaties "de kooien" aan de Evenaar. De agent beloofde vaker aanwezig te zijn bij de sportplekken. Een medewerkster van de Schoor geeft aan dat zij ook kinderen leren om een veilige route te nemen naar de sportplekken bij de drukke weg de Evenaar. De organisatie Talent in Opleiding (TIO) is verantwoordelijk voor de sport en spel activiteiten bij de kooien en de directrice van TIO vertelt dat de laatste tijd er veel verbeterd is. Hun aanwezigheid zorgt dat jonge en oudere kinderen elkaar beter leren kennen en dat er daardoor ook meer begrip en geduld is voor elkaar.

In de groep is men het er over eens dat elkaar ontmoeten er voor zorgt dat mensen zich veiliger gaan voelen in de buurt. Want onbekend maakt onbemind en komt de veiligheid niet ten goede. Een idee is ook om klachten van bewoners over veiligheid en toegankelijkheid in de wijk door te geven aan het buurtcomité. Toekomstige wijkteams van de gemeente kunnen samenwerken met het buurtcomité zodat zij goed op de hoogte zijn van wat er speelt in de buurt.

Afsluiting en Samenvatting

De Vlaamse spreker die afsluit is Geert Van Hove, de nieuwe Hoogleraar Disability Studies aan de VUmc in Amsterdam. Hij is woonachtig in Gent. Geert deed mee met de wijkwandeling en bijeenkomsten in buurthuis de Cartoon in Almere-Buiten. Op dit moment zijn drie VU-studenten van hem betrokken bij een stageproject als onderdeel van de inclusieve stad. Hij stelt dat er geen gezamenlijke definitie is voor participatie. Wel een verandering van een individuele benadering naar een huishouden-wijkbenadering. Hij noemde zeven belangrijke punten: Mensen zijn meer dan een label of etiket, mensen met het 'label' zijn niet alleen de ontvanger, maar kunnen ook iets terug geven of doen aan de zender, bijvoorbeeld de maatschappij. De wisselwerking tussen mensen is van belang. Hoe en waar wonen mensen? Dit bepaalt of mensen gaan participeren in de samenleving en op wijkniveau. Mensen kunnen niet (eigenlijk nooit) zonder ondersteuning. Iedereen heeft ondersteuning nodig. Participatie kan niet worden geforceerd, een individu moet ergens 'zin in'

INCLUSIEVE STAD

ALMERE

hebben om iets daadwerkelijk te doen of uit te voeren. Het verlangen, gusting, desire om te participeren en mee te doen moet gewekt worden. De uitwerking van deze punten staat op p. 4 van het artikel van Alice Schippers. Link [artikel van Alice Schippers & Lieke van Heumen](#)

Voor meer informatie over de bijeenkomst en het project de Inclusieve Stad Almere:

www.disabilitystudies.nl/inclusieve-stad

www.facebook.com/inclusievestad

www.de-stripheldenbuurt.nl

